

KÖRNYEZETISMERET

KÉT TANNYELVEN

1-4. ÉVFOLYAM

KÖRNYEZETISMERET az általános iskolák

1–4. évfolyam számára

Tantárgyi célok, feladatok

A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

A környezetismeret egy komplex tantárgy, melynek fontos szerepe van a természettudományos gondolkodásmód megalapozásában.

Több témában kapcsolódik más műveltségi területekhez. A tantárgy tanítása során elsődleges feladat azoknak a megismerési képességeknek a fejlesztése, melyek lehetővé teszik a későbbiekben a természettudományos tantárgyak tanulását. Fontos, hogy a tanulók ismerkedjenek meg elemi fokon a kutató módszerekkel, vizsgálódjanak önállóan, szerezzenek közvetlen tapasztalatokat és állandóan bővíthető, tudományosan igazolt ismereteket a természeti és társadalmi valóságról. A megismerés folyamatában, az életkori sajátosságokat figyelembe véve, az egyszerűtől a bonyolult, a közelitől a távoli felé haladunk. A tananyag elsajátítása során a gondolkodási műveletek egész sorát kell elvégezniük a tanulóknak. Megfigyelnek, analizálnak, szintetizálnak, kiegészítenek, válogatnak, rendszereznek, csoportosítanak, fogalmakat alkotnak, ítéletet mondanak, következtetnek. Az elmélet és gyakorlat egységének megteremtése, az ismeretek gyakorlati alkalmazása, cselekvésre készítető, teljesítményképes tudás elérése a környezetismeret alapvető feladata. A tanulási helyzetek differenciált megszervezésével fejleszhető a tanulók együttműködési, segítségnyújtási képessége. Mindezzel egyidejűleg fokozódik egymás iránti figyelmük, érzékenységük, nyitottságuk. Az együttes élmény nyújtotta érzelmek, elősegíthetik a tárgy tanulása iránti motivációt. A tantárgy akkor oldja meg eredményesen az elemi szintű természettudományos nevelés feladatát, ha gazdag módszertani kultúrával, a tanuló egész személyiségét mozgósítva a természet szeretetére, megismerésére és a környezetben észlelhető természet – társadalom kapcsolatának problémái elemzésére, megoldására vagy a megoldásban való részvételre ösztönöz. A testi és lelki egészség kibontakoztatásában legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Képesé kell tennünk a tanulókat a különböző veszélyhelyzetek (balesetveszélyes tevékenységek, viselkedések, fertőzésveszély, a közlekedés, a háztartás veszélyforrásai, a lakóhely balesetveszélyes helyei, természeti viszonyosságok) felismerésére, megelőzésére, elkerülésére, illetve meg kell tanítanunk arra, miként viselkedjék ilyen helyzetekben. Hangsúlyt kapnak a személyiségfejlesztő oktatás, a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálása, a nemzeti kultúránk, hagyományaink megismerése, a környezettudatos magatartás kialakítása, a megismerési képességek fejlesztése, az eredményes tanulási technikák elsajátítása.

Fejlesztési feladatok

A tanuló legyen nyitott a természet szépségei, értékei iránt. Tanuljon meg ismereteket szerezni közvetlen és közvetett módon. Tudja a megszerzett ismereteket csoportosítani, összehasonlítani, elmondani, leírni, ábrázolni. Legyen képes a megszerzett ismereteket, tapasztalatokat a mindennapi életben alkalmazni.

Ennek érdekében:

- tudjon ismeretekhez jutni különböző képi és szöveges ismerethordozók révén,
- legyen képes a különböző dolgokat, jelenségeket, folyamatokat elemi szinten megfigyelni,
- tanítói irányítással tudjon egyszerű kísérleteket, vizsgálódásokat végezni,
- legyen képes a tapasztalatokat elemezni, értelmezni, magyarázni, következtetéseket levonni,
- ismerje fel a mérésekhez, vizsgálódásokhoz szükséges eszközöket és használja azokat balesetmentesen,
- szerezzon gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, ezek mértékegységeinek (hosszúság, tömeg, térfogat, idő, hőmérséklet) használatában,
- szerezzon jártasságot a dolgok, élőlények, folyamatok, jelenségek megadott vagy tetszőleges szempont szerinti csoportosításában,
- legyen gyakorlata a különböző tárgyak, élőlények, jelenségek jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában, a különbségek felismerésében,
- tudja az összehasonlítások során elkülöníteni a lényegest a lényegtelentől,
- legyen képes a megfigyeléseit egyszerű módon, saját szavaival elmondani, és tanítói segítséggel rajzban és írásban rögzíteni,
- ismerje fel közvetlen környezete élő és élettelen világának oksági összefüggéseit, és keressen ezekre egyszerű magyarázatot,
- ismerje fel a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket,
- legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi életben a tanultakat,
- lássa meg a környezete és saját egészsége közötti összefüggést,
- igényelje az egészséges életkörülményeket,
- ismerje a biztonságot szolgáló szervezetek munkáját,
- tudja, hogyan kell viselkedni vészhelyzetben,
- mindezeket tudja a tanuló életkorának megfelelő német nyelvi szókinccsel bemutatni.

Ehhez szükséges, hogy a tanuló:

Ismerje meg – megfelelő mennyiségben és mélységben – a környezetében előforduló anyagok jellemző tulajdonságait.

Mindehhez az szükséges, hogy:

- megtapasztalja közvetlen környezete legfontosabb élő és élettelen anyagainak alapvető tulajdonságait,
- legyen tájékozott arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges a szervezet egészséges fejlődéséhez,
- tartózkodjon az élvezeti és kábítószeres kipróbálásától,
- tudja, mely anyagok szennyezhetik a környezetét.

Legyen a tanulónak áttekintése a Föld és a földi élet változásairól. Tudja, hogy az idő múlásával az élőlények is változnak.

Ezért fontos, hogy:

- ismerje a napszakok és évszakok változását,
- szerezzon gyakorlatot az idő mérésében és az időtartamok becslésében,
- vegye észre, hogy a földi életben az idő múlásával minden megváltozik,
- ismerje fel közvetlen környezete és az élőlények változása közötti összefüggéseket,

Legyen tájékozott a tanuló az öt körülvevő világban. Ismerje az egyes tájak jellegzetességeit és az ott előforduló élőlények jellegzetességeit.

Ehhez az szükséges, hogy a tanuló:

- tudja a környezetében előforduló tárgyak méretét saját testméretéhez, majd szabvány mértékegységhez viszonyítani,

- legyen képes a tárgyak helyét, mozgását különböző nézőpontból jellemezni,
- tudjon lakóhelyén és annak környékén tájékozódni, útbaigazítást adni,
- ismerje a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket,
- tudja, hol van a lakóhelye Magyarországon,
- ismerje az őt körülvevő táj jellegzetes felszíni formáit, vizeit, védett természeti értékeit, jellegzetes élőlényeit, hagyományait,
- ismerkedjen meg szűkebb környezete kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival,
- gyakorolja azokat a tevékenységeket, amelyek otthona, lakóhelye, szülőföldje és hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezet.

A tanuló szerezzen jártasságot a természettudományos megismerésben. Legyen tájékozott arról, hogy a természettudományok fejlődése számtalan tudós munkájának az eredménye. Lássa, hogy ebben a munkában a magyar kutatók is jelentős szerepet töltenek be. Ismerkedjen meg néhány híres magyar kutató munkásságával.

Ezért fontos, hogy a tanulóknak:

- váljék tudatossá, hogy a környezetről szerzett ismereteket megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük,
- tudja, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit megfelelő ismerethordozók segítségével is fejlesztheti,
- figyeljen arra, hogy mindezekben téves nézetekkel is találkozhat,
- értékelje, tisztelje a tudósok munkáját, eredményét.

A balesetek elkerülése érdekében a tanulóknak tudnia kell helyesen közlekedni.

Ehhez szükséges, hogy a tanuló:

- tudja a leggyakoribb balesetek megelőzésének lehetőségeit,
- tudjon segítséget kérni vészhelyzetben,
- alkalmazza a közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokásokat és illemszabályokat,
- ismerje lakóhelye veszélyes részeit.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Ezért szükséges, hogy a tanuló:

- ismerje az egészségmegőrzés szabályait,
- legyen igénye a tisztaságra, a korszerű táplálkozásra, a mindennapos mozgásra és a szabadidő hasznos eltöltésére,
- alakuljon ki felelősségérzete saját és embertársai egészsége, környezetének állapota iránt,
- gyakorolja az egészség- és környezetvédelmet szolgáló tevékenységeket,
- alakítson ki harmonikus kapcsolatot a természeti és a társadalmi környezettel,
- ismerkedjen meg szűkebb környezete kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival,
- gyakorolja azokat a tevékenységeket, amelyek otthona, lakóhelye, szülőföldje és hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezet,
- elsajátítsa a kulcsfogalmakat német nyelven.

Az értékelés alapelvei

Az értékelés alapja a tanulók folyamatos megfigyelése. Az értékelésnél az elsajátított ismeretek tudásszintje mellett a tevékenységek során tanúsított aktivitást, önmagához viszonyított előrehaladást, ismeretszerző tevékenységét, ismereteinek pontosságát, szilárdságát és kreatív alkalmazását egyaránt figyelembe vesszük. Ezért az egész oktatás folyamatában végzett munkát, a tanulók tudásszintjét

differenciáltan, az oktatási folyamat során adott sokféle feladat és teljesítés figyelembe vételével szabad csak értékelni.

Értékelési szempontok:

- Mennyire használja pontosan az elsajátított ismereteket.
- Mennyire tudja a megszerzett ismereteket egymásra építeni, illetve egymáshoz kapcsolni.
- Hogyan, milyen szinten használja a megismerési módszereket az önálló ismeretszerzésben.
- Megfigyelési, mérési eredmények lejegyzésében való jártasság.
- Összefüggések, oksági kapcsolatok felismerése.
- A tanultak alapján elemi következtetések levonása.

Az ellenőrzés, értékelés módja:

- *Szóbeli értékelés* a tanév során folyamatosan történik.
- A tanulók félévkor és a tanév végén szóveges értékelést (vagy osztályzatot) kapnak.
- A tanulók az ismereteikről szóban, rajzban, írásban számolnak be.
- Első és második évfolyamon a *rövid szóbeli beszámolót* képek vagy tanítói kérdések segítik.
- Szóbeli *felelet* során egy-egy lecke anyagát kérjük számon.
- Harmadik és negyedik évfolyamon a témákat témazáró *felmérő* zárja.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a környezetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a környezetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek két éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

1–2. évfolyam

A rendszeres megfigyelés, a módszeresség, a kérdések felvetésének és a válaszkeresésnek, a magyarázatok indoklásának az igényét itt alakítjuk ki. Itt figyelünk fel az ok-okozati kapcsolatokra, a rendszer-részrendszer viszonyra, az állandóság és változás létére, a természetben megtalálható ritmusokra.

A tanulás folyamatában való aktív részvétel fejleszti a kezdeményezőkézséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret kibontakoztatásában is.

Környezetismeret heti és éves óraterve 1–4. évfolyam

	A környezetismeret tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
1. évfolyam	1 óra	36 óra
2. évfolyam	1 óra	36 óra
3. évfolyam	1,5 óra	54 óra
4. évfolyam	1,5 óra	54 óra

1. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
Tájékozódás szűkebb környezetünkben - Az iskola	8 óra
Testünk, egészséges életmód – iskolások lettünk	8 óra
Ismerkedés az élettelen környezettel	8 óra
Hóban, szélben, napsütésben – az időjárás hatása az élővilágra	8 óra
Gyakorlás, tanulmányi séta	4 óra
Az éves óraszám	36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás szűkebb környezetünkben Az iskola	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés).</p> <p>A térbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>A mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések felismerése és értelmezése, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció fejlesztése.</p> <p>Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakoroltatása.</p> <p>A természeti és az épített környezet megfigyelése, megkülönböztetése az iskolai környezetben.</p> <p>Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mi a különbség az óvoda és az iskola között?</i></p> <p><i>Hogyan tájékozódunk az iskola épületében?</i></p> <p>Az iskola legfontosabb helyiségei.</p> <p>Az iskolában található jelek, jelzések, piktogramok.</p> <p><i>Kikkel találkozunk az iskolában?</i></p> <p>Az iskolai dolgozók és foglalkozásuk.</p> <p><i>Hogyan öltözködünk az iskolában?</i></p> <p>Az iskolai élet rendje.</p> <p><i>Mi van az iskolában?</i></p> <p>A környezetünkben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságai.</p> <p><i>Milyen élőlények vannak a tanteremben, az iskolában, az iskola udvarán?</i></p> <p><i>Miért nem akar sok szülő házi kedvencet otthonra?</i></p> <p>A szobanövények és a házi</p>	<p>Tájékozódás az iskola épületében.</p> <p>Tájékozódás vázlatrajz alapján.</p> <p>Természetes mértékek (lépés, arasz stb.) használata.</p> <p>Az iskola épületében és a környéken található jelek, jelzések értelmezése.</p> <p>Az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása.</p> <p>Megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használata.</p> <p>Helyes viselkedés és megfelelő öltözködés az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben).</p> <p>Az osztályterem, ahol szeretek lenni: az osztályteremben található tárgyak, bútorok megnevezése, jellemző tulajdonságaik összegyűjtése, csoportosításuk különböző szempontok szerint.</p> <p>A házi kedvencek, a házban és a ház körül élő állatok megnevezése, egy-egy (az ember számára) jellemző tulajdonságának megnevezése.</p> <p>Egyszerű növényápolási munkák elvégzése (ültetés, öntözés, talajlazítás) és a hozzájuk tartozó</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák.</p> <p><i>Matematika:</i> távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> helyes öltözködés.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókinccsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>

kedvencek gondozása.	néhány eszköz nevének megismerése, az eszközök használata.	
<i>Mi különbözteti meg az élő az élettelenről?</i> Életjelenségek, életfeltételek.	Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, különbségek megfogalmazása.	
<i>Hogyan változik az időjárás a nap során?</i> Az időjárást jelző piktogramok.	Az időjárás megfigyelése, az időjárásnak megfelelő öltözködés megtervezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élő, élettelen, növény, állat, életjelenség.	
Fachausdrücke	die Lebewesen, unbelebte Umgebung, die Pflanzen, die Tiere, die Lebenserscheinung	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testünk, egészséges életmód – iskolások lettünk	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állandóság és változás szempontjából a napi és éves ritmus felismerése, mintázatok keresése. A megfigyelés, a mérés és a tapasztalatok rögzítése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Mi a különbség az iskolás és az óvodás gyerek napirendje között? Mivel telnek a hétköznapok, a hétvégék és az ünnepek? Hogyan, mikor és mennyit tanulunk? A napszakok, évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. Napirend és napszakok.</i> <i>Mi a különbség felnőttek és gyerekek között? Az emberi test külső képe. Az ember főbb testrészei. Családom</i> <i>Mit jelent a ritmus az iskolai</i>	Napi- és hetirend tervezése, a megvalósítás értékelése. Helyes testtartás. A megvilágítás szerepének felismerése tanulás közben. Napok, napszakok, hónapok, évszakok megnevezése, sorrendezése időrend alapján. Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek mérése, az adatok összehasonlítása, relációk megfogalmazása. Családtagok, feladataim, alkalmazkodás	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondókák, versek, dalok a testrészekkel kapcsolatban. <i>Német nyelv:</i> szókinccsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés <i>Ének-zene:</i> a ritmus szerepe a zenében. <i>Matematika:</i> az előtte, utána, korábban, később megértése, használata; folyamat mozzanatainak

<p><i>tanulásban, a légzésben, és a költöző madarak életében?</i> Testünk és életünk ritmusai. Ritmus a természetben.</p> <p><i>Mit, mikor, hogyan és mennyit együnk?</i> Helyes fog- és testápolás.</p> <p><i>Mi jellemzi táplálkozásunkat a különböző évszakokban?</i> Az egészséges táplálkozás jellemzői a különböző évszakokban. Az élőlények energiaszükséglete és életmódja közötti kapcsolat. A folyadékfogyasztás szerepe.</p> <p><i>Hogyan tájékozódunk a környezetben?</i> Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében. Védelmük fontossága és módjai.</p>	<p>Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében, a test működésében. Példák gyűjtése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra.</p> <p>A helyes táplálkozási és a higiénés szokások tudatosítása, alkalmazása a napi gyakorlatban.</p> <p>Évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. Naponta többszöri zöldség és gyümölcs (évszaknak megfelelő, közelben termesztett) fogyasztásának tudatosítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata.</p> <p>Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése és gyakorlása, alkalmazása.</p>	<p>időbeli elrendezése; időrendkezelése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> <p>Fachausdrücke</p>	<p>Idő, ritmus, érzékszerv, testrészt.</p> <p>die Zeit, der Rhythmus, das Sinnesorgan, der Körperteil</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismerkedés az élettelen környezettel	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az osztályterem bútorzata és tárgyainak megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ; a felépítés és működés kapcsolata, illetve az állandóság és változás szempontjából kapcsolat keresése az anyagi tulajdonságok és a tárgyak felhasználása között. A felelős, körültekintő munkavégzés és viselkedés erősítése. Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás szabályai között. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Milyen tárgyak vesznek körül bennünket?</i> Tárgyak (anyagok) tulajdonságai (átlátszóság, keménység,	A tanteremben található tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint (érezkszervekkel	<i>Ének-zene:</i> tüzzel kapcsolatos dalok. <i>Magyar nyelv és</i>

<p>rugalmasság, érdesség-simaság, forma, szín).</p> <p><i>Hogyan függenek össze a tárgyak anyagi tulajdonságai a felhasználásuk módjával?</i></p> <p><i>Milyen anyagokból készültek a tanszereid?</i> Természetes és mesterséges anyagok a környezetünkben található tárgyakban.</p> <p><i>Mely tárgyak jelentenek veszélyt tűz esetén?</i> Éghető anyagok a környezetünkben.</p> <p><i>Mi szükséges a tűzgyújtáshoz?</i> Az égés folyamata (égési feltételek, égéstermékek, éghető és éghetetlen anyagok). A gyufa használata. Irinyi János, mint a gyufa feltalálója.</p> <p><i>Hogyan lehet megelőzni a tüzeseteket? Mit lehet tenni tűz esetén?</i> Tűzvédelem, a tűzoltás alapelvei, eszközei.</p>	<p>vizsgálható tulajdonságok, anyag, méret, felhasználás).</p> <p>Kapcsolat keresése az anyag tulajdonságai és felhasználása között egyszerű példák alapján</p> <p>Természetes és mesterséges anyagok megkülönböztetése a környezet tárgyaiban.</p> <p>.</p> <p>A környezetben lévő tárgyak csoportosítása aszerint, hogy tűzveszélyes (gyúlékony), éghető vagy éghetetlen-e.</p> <p>Égés vizsgálatán keresztül az égés feltételeinek megállapítása.</p> <p>Kapcsolat keresése az égés feltételei és a tűzoltás módja között. Felkészülés vészhelyzetre. A fegyelmezett cselekvés fontosságának felismerése. A körültekintő munkavégzés fontosságának felismerése. A tűzoltók munkájának értékelése.</p>	<p><i>irodalom:</i> az anyagi tulajdonságokra használható jelzők, hasonlatok; mondókák, versek a tűzzel kapcsolatban.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Tűzvédelem, tűzoltás, égés, anyagi tulajdonság, felhasználás.</p> <p>der Feuerschutz, das Feuerlöschen, der Brand, die Eigenschaften des Stoffes, die Verwendung</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Hóban, szélben, napsütésben – az időjárás hatása az élővilágra</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Melegítés, hűtés, párolgás. Az időjárás-előrejelzésben alkalmazott néhány gyakori piktogram jelentése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A felépítés és működés szempontjából az időjárás jellemzői és az évszakok kapcsolatának felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások, az egészségvédelem jelentőségének megértetése. A környezet és fenntarthatóság szempontjából kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az ember és más élőlények állapotát is. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Melyek a különböző évszakok időjárásának jellemző jegyei?</i> Évszakok és jellemző időjárásuk. Az időjárás tényezői. A Celsius-skála, hőmérséklet. A csapadék formái (eső, köd, hó).</p> <p><i>Hogyan határozza meg öltözködésünket az időjárás?</i> <i>Hogyan védjük testünket a hideg, a meleg, a szél és a csapadék ellen?</i> Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés.</p> <p><i>Hogyan viselkednek a növények és az állatok különböző időjárási körülmények között?</i> Példák a növények fényviszonyokhoz, az állatok változó hőmérsékleti viszonyokhoz történő alkalmazkodására.</p>	<p>Az időjárás évszakonkénti megfigyelése, elemeinek jelölése piktogramokkal. A víz halmazállapotai és a csapadékformák összekapcsolása. Időjárás napló készítése.</p> <p>A réteges öltözködés szerepének megértése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján.</p> <p>Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése. Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban, a tapasztalatok rögzítése rajzzal vagy írásban.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> öltözködés, időjárás, egészséges táplálkozás.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Időjárás, évszakai változás, egészségvédelem. das Wetter, die Jahreszeiten, der Gesundheitsschutz,</p>	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén:

A tanuló

- képes az emberi test nemre és korra jellemző arányait leírni, a fő testrészeket megnevezni;
- ismeri az egészséges életmód alapvető elemeit;
- felismeri a mesterséges és természetes életközösséget;
- tiszteli az élővilág sokféleségét, felismeri a természetvédelem fontosságát;

- tud tájékozódni az iskolában és annak közvetlen környékén;
- felismeri az évszakai és napszakai változásokat és kapcsolja ezeket az életmódbeli szokásaihoz;
- ismeri az időjárás elemeit, az ezzel kapcsolatos piktogramokat értelmezi; ismeri az időjáráshoz illő szokásokat;
- képes segítséggel a használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítására tulajdonságaik szerint;
- képes mindezeket életkorának megfelelő német nyelvi szókinccsel megfogalmazni.

2. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
Tájékozódás az iskolában és lakóhelyünk környékén	8 óra
Tapasztalatszerzés az anyagok mérhető és érzékelhető tulajdonságairól	8 óra
Szervezetünk működése, egészséges táplálkozás	8 óra
Élőlények közösségei, környezetünk védelme	8 óra
Gyakorlás, tanulmányi séta	4 óra
Az éves óraszám	36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás az iskolában és környékén	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Természetes hossz- és léptékek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és fenntarthatóság szempontjából a felelős felhasználói magatartás megalapozása, erősítése. Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos üzemeltetés jelentőségének felismertetése. Megbecsülés kialakítása az iskolai személyzet munkája iránt. Léptékek felismerése, becslés és mérés alkalmazása. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccsel elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Miért nem pontos a mérés eredménye, ha alkalmi mértékegységet használunk?</i> Hosszúságmérés, mértékegységek (m, dm, cm). <i>Honnan tudod megmondani, hogy a</i>	Becslés és mérés alkalmazása. Az iskola elhelyezése a településen	<i>Matematika:</i> halmazok, rész-egész viszony, becslés. <i>Német nyelv:</i> szókinccsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés

<p><i>településen belül hol van az iskolád?</i> A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. A földfelszín formakincsének elemei (hegy, völgy, domb, síkság, folyó, patak).</p> <p><i>Hogyan jutunk el az iskolába?</i> A helyi közlekedés. A közlekedés és az energiatakarékosság.</p> <p><i>Mit jelent az alaprajz, vázlatrajz, útvonalrajz kifejezés? Miért van ezekre szükség?</i> Alaprajz, vázlatrajz, útvonalrajz.</p> <p><i>Hogyan óvod az iskola épületét és berendezési tárgyait? Miért fontos ez?</i> Értékeink védelme. Az energiatakarékos gondolkodás és magatartás az iskolában is.</p>	<p>belül és annak térképén. A környék földfelszíni formakincseinek megnevezése. Egyszerű felszínformák, és felszíni vizek felismerése képen, modellen, valóságban.</p> <p>Előnyök és hátrányok mérlegelése annak mentén, érdemes-e az iskolába gépkocsival jönni. A kerékpáros közlekedés előnyei</p> <p>Alaprajz készítése az osztályteremről, vázlat az iskoláról. Útvonalrajzok készítése a lakhely és az iskola között. Egy-egy konkrét példa összehasonlítása.</p> <p>Az állagmegőrzés, takarítás, és a felelős használat jelentőségének felismerése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> tájképek.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fűtés, háztartási munkák, közlekedés, energiatakarékosság.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Alaprajz, lépték, energiatakarékosság, felelősség. der Grundriss, der Maßstab, das Energiesparen, die Verantwortung</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tapasztalatszerzés az anyagok mérhető és érzékelhető tulajdonságairól	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Anyagok megismert tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állandóság és változás szempontjából a halmazállapot-változások értelmezése, a tömeg- és űrmértékek használata. A felépítés és működés kapcsolatában a víz mint oldószer alkalmazása. Ok-okozati kapcsolatok feltárása napi gyakorlataink és az anyagi átalakulások jellemzői között. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Öntható-e a szén, a mák, a liszt?</i> <i>Csak a folyadékok önthatók?</i> Az önthatóság nem jelenti önmagában azt, hogy egy anyag</p>	Különböző köznapi anyagok összehasonlítása halmazállapotuk szerint.	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a víz mint versek, mesék témája; hasonlatok,</p>

<p>folyékony halmazállapotú.</p> <p>Halmazállapotok: a légnemű anyagok (gázok) kitöltik a rendelkezésre álló teret; a folyadékok térfogata változatlan, de felveszik az edény alakját; a szilárd anyagok megtartják formájukat.</p> <p>Szilárd anyagok és tulajdonságaik, pl. az ásványok.</p> <p><i>Miért mérik kilóra a krumplít, dekára a mákot, literre a tejet?</i> Térfogat- és tömegmérés, mértékegységek (deciliter, liter, dekagramm, kilogramm).</p> <p><i>Hogyan változik a víz halmazállapota hűtés és melegítés hatására?</i> A víz halmazállapot-változásai (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás), ezek kapcsolata a hőmérséklet változásával.</p> <p><i>Mi a különbség az oldódás és az olvadás között?</i> Oldat. Vízben való oldhatóság.</p> <p><i>Miért tesznek a friss zúzóadásra jeget? Miért esik jól nyáron a fagy? Megrepsztheti-e a víz a sziklát?</i> A melegítés és hűtés a mindennapokban.</p>	<p>Köznapi folyadékok és szilárd anyagok tulajdonságainak vizsgálata tapintással, vizuálisan, szaglással, kézzel történő erő kifejtéssel stb.). A tapasztalatok megfogalmazása szóban.</p> <p>A környezetünkben előforduló szilárd anyagok csoportosítása. Példák keresése kristályokra (ásványok). Ásványkiállítás: kedvenc kövek</p> <p>Annak magyarázata, miért praktikusabb a folyadékok térfogatát és a szilárd anyagok tömegét megadni. Tömeg- és űrmértékek leolvasása (élelmiszeripari termékekről, illetve mérőeszközökről), kapcsolat keresése a deciliter és liter, illetve a gramm/dekagramm, valamint a dekagramm/kilogramm között.</p> <p>Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a háztartásban és a természetben.</p> <p>Különböző anyagok viselkedésének megfigyelése vízben. Oldatok készítése. Az anyagok csoportosítása vízben való oldhatóság szerint. A meleg és hideg vízben való oldódás összehasonlítása Tömeg- és térfogatmérés víz fagyasztása és olvadása során.</p> <p>Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (például hűtés jégkockával, melegítés gőzzel).</p> <p>Folyadékok és a levegő hőmérsékletének</p>	<p>metaforák, szólásmondások a gőzzel, a vízzel és a jéggel kapcsolatban.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a víz megjelenése különböző műalkotásokban.</p>
---	--	--

	mérése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke	Halmazállapot, halmazállapot-változás, térfogatmérés, tömegmérés, oldódás. der Aggregatzustand, die Aggregatzustand-Änderung, die Raummessung, die Massenmessung, die Lösbarkeit	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szervezetünk működése, egészséges táplálkozás	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Napszakok, táplálkozás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása, minőségi és mennyiségi szempontok figyelembe vételével. Az ételmiszer-higiéna jelentőségének felismerése. Törekvés kialakítása az egészség megőrzésére. Annak felismerése, hogy számos szokásnak biológiai alapja, magyarázata van. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Miért leszünk éhesek?</i> <i>Miért fontos a rendszeres étkezés?</i> Az éhség, mint a szervezet jelzése: energiára, tápanyagra van szükségünk. Testünk növekszik, fejlődünk. A leggyakoribb ételmiszerek energiatartalma (alacsony, magas), a tápanyagok fajtái (fehérje, zsír, szénhidrát). Táplálékpiramis. A víz a legegészségesebb italunk, mely a szervezet számára nélkülözhetetlen.</p> <p><i>Milyen ételmiszerekből érdemes csak mértékkel fogyasztani?</i> Az ideális testsúly jelentősége: elhízás, alultápláltság veszélyei, példa hiánybetegsége: a skorbut. Szent-Györgyi Albert úttörő szerepe a C-vitamin előállításában.</p> <p><i>Mit kell tenned, hogy fogaid egészségesek legyenek?</i></p>	<p>Ételmiszerfajták csoportosítása energiatartalmuk (magas, alacsony), illetve tápanyagtartalmuk alapján. A napi táplálkozásra vonatkozó (változatosság és ételmiszercsoportok mennyisége) szabályok felfedezése. Példákon keresztül a helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok felismerése, csoportosítása.</p> <p>A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat felismerése.</p> <p>A vitaminok felfedezésével kapcsolatos történetek megismerése.</p> <p>Az étkezéssel kapcsolatos szokások gyűjtése, elemzése A helyes étkezési szokások megismerése, betartása, gyakorlása.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> csendéletek gyümölcsökkel, ételekkel.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókinccsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p> <p><i>Ének-zene:</i> az étkezéssel kapcsolatos dalok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a főzés, illetve ételkészítés; az ételmiszerek, ételek tárolása; egészséges táplálkozás, étrend.</p>

<p>Az étkezések típusai, a helyes táplálkozás, a terített asztal, az evőeszközök használata, a folyadékbevitel, a kézmosás és az ülve étkezés, az alapos rágás és az étkezés utáni fogmosás szerepe.</p> <p><i>Egészséges-e a kedvenc ételém?</i></p> <p><i>Melyek a nyugodt étkezés körülményei?</i> Az emésztéshez nyugalomra van szüksége a szervezetnek.</p> <p><i>Mit kezdhetünk a maradék étellel?</i> A konyhai higiénés szabályok. A maradék étellel kapcsolatos higiénés szabályok. Az ételmérgezés okai és következményei.</p> <p><i>Mit érdemes csomagolni egy egész napos kirándulásra?</i></p>	<p>Az étkezéssel kapcsolatos szokások (például nyugodt környezet, folyadékfogyasztás, levesek) biológiai hátterének felismerése.</p> <p>A rostban, ásványi anyagokban, vitaminokban gazdag étkezés fontossága.</p> <p>A rendszeres, nyugodt táplálkozás szerepének felismerése. A gyorsétkezés előnyeinek és hátrányainak összegyűjtése, mérlegelése.</p> <p>Az ételek tárolásával kapcsolatos alapvető szabályok megismerése és betartása. Ételek csoportosítása aszerint, hogy mennyire romlandóak. Az ételmérgezés tüneteinek felismerése, a veszélyeinek megértése.</p> <p>Javaslat készítése: mit vigyünk magunkkal hosszabb utazásra, rövidebb kirándulásra télen, nyáron.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Egészségtudatos magatartás, ételmiszer-higiéné, táplálkozási piramis, étkezési szabály. der Gesundheitsschutz, die Lebensmittel-Hygiene, die Ernährungspyramide, die Ernährungsregel</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Élőlények közösségei, környezetünk védelme</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Növény, állat.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából az életközösségek kapcsolatainak megismerése. Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. A mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. A természetvédelem jelentőségének felismerése. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.</p>	
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Miért nevezzük a városi</i></p>	<p>Egyed, csoport és életközösség</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>

<p><i>parkot mesterséges, az erdőt pedig természetes életközösségnek?</i></p> <p>Életközösség: mesterséges és természetes életközösség. Az élőlények alkalmazkodása az ember által alakított környezethez. Növények, állatok a parkban. A növények részei, a részek szerepe a növény életében.</p> <p><i>Miféle kapcsolatok alakulhatnak ki az életközösség növényei és állatai között?</i></p> <p>Táplálkozási kölcsönhatások: ragadozás, növényevés, mindenevés. Összefüggés az élőlények energiaszükséglete és életmódja között.</p> <p><i>Élhetne-e róka a kertben? Tarthatnánk-e oroszlánt hobbiállatként?</i></p> <p>Életfeltételek, egyes állat- és növényfajok igényei. Élőhely. Veszélyeztetett fajok.</p>	<p>megkülönböztetése konkrét esetekben.</p> <p>Egy, az iskola környezetében található jellegzetes életközösség megfigyelése, jellemzése.</p> <p>Természetes életközösség megfigyelése, állapotának leírása, a változások követése, bemutatása és megbeszélése.</p> <p>Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása (sokféleség, változatosság – mintázatok – alapján).</p> <p>Az életközösségek összetettségének felismerése.</p> <p>Az életközösség növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok felismerése. Állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő).</p> <p>Annak magyarázata, miért bonyolult feladat az állatok megfelelő állatkerti tartása. Az élővilág sokféleségének tisztelete.</p> <p>A természetvédelem jelentőségének felismerése, az állat- és növénykertek munkájának értékelése.</p>	<p>versek egyes állatfajokkal kapcsolatban.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p> <p><i>Ének-zene:</i> az állatok farsangja, dalok állatokkal kapcsolatosan.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> állatok és növények, életközösségek ábrázolása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> <p>Fachausdrücke</p>	<p>Életfeltétel, környezeti igény, természetvédelem, sokféleség, életközösség, táplálkozási kapcsolat.</p> <p>die Lebensbedingung, der Umweltanspruch, der Naturschutz, die Vielfalt, die Lebensgemeinschaft, die Ernährungsverbindung</p>	

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén:

A tanuló

- ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit;
- képes a mesterséges és természetes életközösség összehasonlítására;
- tiszteli az élővilág sokféleségét, felismeri a természetvédelem fontosságát;
- tud tájékozódni az iskolában és környékén;
- képes a használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítására tulajdonságaik szerint;
- felismeri a kapcsolatot az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között;
- meg tudja különböztetni a mesterséges és természetes anyagokat;

- felismeri a halmazállapotokat;
- egyszerű megfigyeléseket végez a természetben, képes egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezésére;
- képes az eredmények megfogalmazására, ábrázolására;
- igényli az ok-okozati összefüggések keresését a tapasztalatok magyarázatára,
- képes mindezeket életkorának megfelelő német nyelvi szókinccsel megfogalmazni.

3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon az egyszerűbb vizsgálatok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a módszeresebb megfigyelések. Mindez megalapozza az igényt az információkeresésre, az önálló munkavégzésre.

Kiemelt szerepet kap a környezettudatosság, illetve az ember és a természet harmonikus együttélési módjainak tisztelése, ilyen megoldások értékelése és keresése, a segítő magatartás (önkéntesség) fejlesztése .

3. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
Az idő, az idő egységei, időmérés	12 óra
Hagyományaink, kultúránk, természetes és alkotott értékeink	11 óra
Az emberi test - külső és belső tulajdonságaink	4 óra
Tájékozódás és kölcsönhatások környezetünkben	12 óra
Egészség és betegség	12 óra
Ismétlés, tanulmányi séta	3 óra
Az éves óraszám	54 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az idő, az idő egységei, időmérés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. A felépítés és működés, illetve a környezet és fenntarthatóság szempontjából a Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismertetése. A tudomány és technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének meglátása a távcső példáján.	

Életkorak megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Hogyan mérték az időt régen, és hogyan mérhetjük most?</i> Az idő mérése, az időmérés alkalmi és szabványegységei.</p> <p>Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. Emberi életszakaszok. Születés és halál.</p> <p><i>Miért épp 24 órából áll egy nap?</i> A Föld mozgásai.</p> <p>Hányszor láthatod a teliholdat egy hónapban? Föld, Nap, Hold, holdfázisok képének megismerése.</p> <p>Miért van szükségünk távcsőre? A távcső, mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze.</p>	<p>Időmérő eszköz készítése, kalibrálása. Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint).</p> <p>Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban. A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.</p> <p>A Föld mozgásáról (forgás, Nap körüli keringés) elképzelés kialakítása modell alapján. Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal, illetve éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között.</p> <p>Képek keresése, közös bemutató készítése: az égitestek szépségének meglátása. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak.</p> <p>A távcső működésének vizsgálata. Annak megértése konkrét példák alapján, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok, metaforák, szólásmondások (az idővel kapcsolatban).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> az idő képi ábrázolása, az égitestek képi ábrázolása.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ütem, ritmus, metronóm.</p> <p><i>Matematika:</i> folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése; időrend kezelése.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> <p>Fachausdrücke</p>	<p>Időmérés, égitest, naptár.</p> <p>die Zeit, der Himmelskörper, der Kalender</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hagyományaink, kultúránk, természetes és alkotott értékeink	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Növények, állatok, természetes és mesterséges környezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos életmód és a helyi tudás jelentőségének meggláttatása a környezet és fenntarthatósághoz kötődően. A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül. A tapasztalati tudás értékelése. A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismertetése. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Milyen kapcsolat van az ünnepek és az évszakok között? (Pl. farsang, húsvét, pünkösd, karácsony.)</i> Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. A lakóhely hagyományai.</p> <p><i>Mire jók a hagyományok?</i> <i>Lehet-e tanulni a gazdálkodó embertől?</i> A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka. Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta.</p> <p>Mely építőanyagokat használták régebben, és melyeket napjainkban? Mí a magyarázat a különbségekre? A hagyományos házak anyagai (nád, sás, fűz, agyag, vályog), a települések mérete.</p> <p><i>Miért fontos a természetvédelem?</i> A folyószabályozás hatása és a vizek védelme.</p>	<p>Kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével.</p> <p>Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket.</p> <p>Egy-két anyag feldolgozásának kipróbálása (pl. agyag, fűzfavessző, gyógynövénytárítás). Annak megértése, hogy a helyi sajátosságokra, problémákra a hagyományos tudás kínálja a legmegfelelőbb megoldásokat.</p> <p>A körültekintő emberi beavatkozás jelentőségének felismerése. A vízvédelem szerepének belátása. Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> többjelentésű szavak (a fok szó jelentései).</p> <p><i>Ének-zene:</i> népdalok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> népművészet.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége.</p> <p><i>Matematika:</i> rész-egész kapcsolat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a ház részei, építőanyagok, anyagok felhasználása, megmunkálása; élelmiszerek tartósítása.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>

	megismerése, értékmentő munkájának megértése. A természetvédelem és a fenntarthatóság kapcsolatának felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke	Fenntarthatóság, természetvédelem, die Aufrechterhaltung, der Naturschutz,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az emberi test - külső és belső tulajdonságaink	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Testrészek, emberi tulajdonságok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az alkat, a külső és belső tulajdonságok különbözőségének elfogadtatása. Példákon keresztül az öröklődés szerepének a felismertetése. A toleráns és segítőkész magatartás megalapozása, erősítése. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Mitől látunk valakit szépnek? Csak a supermodellek lehetnek szépek?</i> Emberábrázolás a művészetben. Szépségideálok.</p> <p>Mi a magyarázata a családtagok közötti hasonlóságoknak? Külső és belső tulajdonságok. Szerzett és öröklött tulajdonságok.</p> <p>Melyek az ápoltság ismérvei? Az ápoltság külső szebbé tesz: a testápolás módjai (tisztálkodás, haj, körmök, bőr, fogak ápolása). A divat és a testápolás kapcsolata.</p>	<p>Példák, illusztrációk gyűjtése különböző korok, kultúrák szépségideáljaira. Annak felismerése, hogy nem minden szépségideál vagy divat hat előnyösen egészségünkre, egyes szokások pedig kifejezetten egészségkárosítóak (tűsarkú cipők, fűző stb.).</p> <p>Az emberek közötti testi különbségek és hasonlóságok megfigyelése. Példák alapján az öröklött tulajdonság megértése, tulajdonságok csoportosítása.</p> <p>A helyes és rendszeres testápolási szokások megismerése, gyakorlása. Annak felismerése, hogy a divat nem mindig az egészséges testápolási szokásokat közvetíti, gyakran felesleges vagy káros szokásokat is erőltethet. Személyes tapasztalat szerzése az</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a jellemzés; hasonlatok, metaforák a szépséggel kapcsolatban.</p> <p><i>Ének-zene:</i> gunyoros népdalok, amelyek egy-egy testi tulajdonságot karikíroznak.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a testápolás módjai, egészséges életmód.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>

Miben szorulhatnak segítségre a mozgáskorlátozott emberek? Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképesség.	érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről. Fogyatékkal élők elfogadása, segítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testalkat, személyes higiéné, öröklődés.	
Fachausdrücke	der Körperbau, persönliche Hygiene ,die Vererbung	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás és kölcsönhatások környezetünkben	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, oldódás, kölcsönhatás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése; hang- és fényjelenségek tanulmányozása. Az állandóság és változás megfigyelése saját vizsgálatok értelmezésén keresztül. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Hogyan talál vissza tavasszal a fecske az ősszel elhagyott fészkére?</i> Tájékozódás csillagképek alapján. A Göncölszekér legendája.</p> <p><i>Hogyan tájékozódtak a hajósok régen és most?</i> Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás.</p> <p><i>Van-e hang a Holdon?</i> <i>Miért színes a szivárvány?</i> Példák hang- és fényjelenségekre. Keverékek és oldatok.</p>	<p>Példák keresése az állatok tájékozódására. A Göncölszekér csillagkép felismerése. Rajz készítése szabadon választott csillagképről, a csillagkép nevével kapcsolatos gyűjtőmunka végzése.</p> <p>Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, a kölcsönösség felismerése). Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak.</p> <p>Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vizespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és -szóródás vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke. Példák gyűjtése környezetünkből</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> képek vízről, tengerről, hajókról.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a hajózás mint téma, a csillagképekhez kötődő mítoszok, mondák, legendák.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a hangszerek hangja, hangmagasság; a hajózáshoz kötődő dalok.</p> <p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, nagy számok, mértékegységek.</p>

<p><i>Miért fagy be nehezen a tenger? Miért úszik a jégtömb a vízen?</i> Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés).</p> <p><i>Miért lehet szomjan halni a tengeren?</i> Sós víz, édesvíz. Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez képest. Körfolyamat: a víz körforgalma a természetben.</p>	<p>keverékekre és oldatokra.</p> <p>A sós víz fagyásának vizsgálatán keresztül annak meglátása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz.</p> <p>A vízkörforgalom egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. A víztakarékosság, az édesvíz-készlet védelme fontosságának felismerése.</p>	<p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Tájékozódás, kölcsönhatás, vízkörforgalom. die Orientierung, die Wechselwirkung, der Wasserkreislauf</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészség és betegség		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Testrészek, egészséges táplálkozás elemei, hőmérséklet.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az ember megismerése és egészsége, illetve a felépítés és működés kapcsolata szempontjából a betegségi tünetek felismerésének képessége és a kezdeményező-készség fejlesztése, az egészségtudatos életmód kialakítása és gyakorlása. A felelősségtudat erősítése.</p> <p>Témakörnek megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Miért betegszünk meg? Hogyan kerülhetjük el a betegségeket?</i> Az egészséges életmód (táplálkozás, aktív és passzív pihenés, öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség).</p> <p><i>Milyen jelei lehetnek annak, hogy betegek vagyunk?</i> A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód.</p>	<p>Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre, az időjáráshoz alkalmazkodó öltözködésre, az egészséges és a kevésbé egészséges élelmiszerekre.</p> <p>A betegségi tünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása. A lázmérők használata.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hasonlatok, szólásmondások, közmondások, mesék (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a betegség tünetei, teendőik betegség esetén.</p> <p><i>Német nyelv:</i></p>	

<p><i>Mitől függ a gyógyulás?</i> A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszertár.</p> <p>Miért van szükség védőoltásokra? A védőoltások szerepe.</p> <p><i>Mi a teendő baleset esetén?</i> Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája.</p>	<p>A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények használatának megismerése.</p> <p>A megelőzés szerepének felismerése.</p> <p>A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.</p>	<p>szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Egészség, betegség, gyógyítás, baleset, fogyaték. die Gesundheit, die Krankheit, die Heilung, der Unfall, die Behinderung</p>	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén:

A tanuló

- ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére;
- az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedik segítségnyújtást igénylő helyzetekben;
- képes a hosszúság és az idő mérésére, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslésére;
- képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására;
- képes a fenntartható életmód jelentőségének magyarázatára konkrét példán keresztül;
- értelmezi a hagyományok szerepét a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében;
- képes az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatására, az élőlények csoportosítására tetszőleges és adott szempontsor szerint;
- képes egy természetes életközösséget bemutatni;
- képes az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használatára az információkeresésben és a problémák megoldásában,
- képes mindezeket, a tanult módon, megfelelő német nyelvi szókinccsel megfogalmazni.

4. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
Tájékozódás a tágabb térben	15 óra
Miért érdemes takarékoskodni?	8 óra
Önismeret és viselkedés	7 óra
Mozgás, mozgásformák	8 óra
Életközösségek kertben és mezőn	13 óra
Ismétlés	3 óra
Az éves óraszám	54 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás a tágabb a térben	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel és hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.</p> <p>Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Mi a különbség a sík-, a domb- és a hegyvidék között?</p> <p>A földfelszín formakincsének elemei (hegység, dombság, alföld, óceán, tenger, tó, folyó, folyó, patak).</p>	<p>A felszíni formák megfigyelése terepasztalon, maketten vagy saját készítésű modellen (például homokasztalon) és összevetése térképpel, földgömbbel. A település és közvetlen környezete felszíni formakincseinek összekötése a modellezett formákkal.</p> <p>A fő világtájak megnevezése,</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, utazás, közlekedési eszközök.</p> <p><i>Matematika:</i> Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése.</p> <p><i>Magyar nyelv és</i></p>

<p>Hány szomszédos ország határolja hazánkat? Magyarország helyzete: államhatárok, felszínformák, vizek, főváros, települések, útvonalak, szomszédos országaink.</p> <p><i>Hol találjuk Magyarországot a Földbolygón és lakóhelyünket Magyarországon?</i> Magyarország elhelyezése: Földbolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence.</p> <p>Miben különbözik a nagyváros és a falu egymástól? A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet.</p> <p>Melyik tájegységen helyezkedik el településed? Magyarország nagy tájegységei.</p> <p>Melyek lakóhelyed nevezetességei? Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete.</p> <p><i>Hogyan tervezhetünk meg egy utazást?</i> Közlekedési eszközök. Tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.</p>	<p>elhelyezése a térképen. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben. Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megnevezése, a szomszédos országok felsorolása.</p> <p>Tájékozódás a földgömbön és a térképen.</p> <p>A lakóhely elhelyezése az infrastruktúra rendszerében. Konkrét példák besorolása.</p> <p>A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. Egy tájegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás. Saját település megtalálása Magyarország térképén.</p> <p>Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában.</p> <p>Utazás tervezése a lakóhely és valamely nevezetes helység között, térkép segítségével: úticél megtalálása, közbelső állomások felsorolása, látnivalók felsorolása, a távolság és időtartam becslése.</p>	<p><i>irodalom:</i> Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
--	--	--

	A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásainak elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Távolságbecslés, térkép, Magyarország, település, közlekedési eszköz, tömegközlekedés.	
Fachausdrücke	die Entfernungsschätzung, der Atlas, Ungarn, die Siedlung, das Verkehrsmittel, öffentlicher Verkehr	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Miért érdemes takarékoskodni?	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Hőmérséklet, az anyagok tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos magatartás erősítése. A papírgyártás megismerésén keresztül az ipari folyamat főbb lépéseinek megértése, a tudatos fogyasztói magatartás kialakítása, a szelektív gyűjtés fontosságának felismertetése. A múzeumok munkájának értékelése. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Fogyasztanak-e áramot az elektromos berendezések, ha készenléti üzemmódban vannak? Mi a különbség a hagyományos és az energiatakarékos izzók között? A hőátadás. A háztartási gépek, eszközök és készülékek energiatakarékosága. Az elektromos készülékek üzemeltetése a hőtermelés miatt veszteséggel is jár.</i></p> <p>Milyen előnyökkel jár a víz, a szél és a napenergia hasznosítása? A megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p> <p><i>Mire jó a papír? Készíthetünk-e otthon is papírt? A papír szerepe mindennapi életünkben.</i></p> <p>Miért fontos a papírgyűjtés? A papírgyártás: az ipari gyártás vázlatja (a termék előállítás: nyersanyag, termék, késztermék,</p>	<p>Megfigyelések, vizsgálatok a hő terjedésével kapcsolatban. Energiatakarékoság a hétköznapokban – információk, tapasztalatok gyűjtése.</p> <p>A megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése konkrét példák alapján.</p> <p>Különböző papírfajták vizsgálata megadott szempontok alapján. Példák gyűjtése a papír felhasználására. A gyűjtött példák alapján az egy hét alatt felhasznált papír mennyiségének mérése.</p> <p>Ismerkedés a papír történetével, merített papír készítése. A papírgyártás és papírkészítés példáján a házi és ipari előállítás</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> műveletek különféle papírfajtákkal (ragasztás, kasírozás, kollázs), papírmásé.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyártási folyamatok.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> az egyéni felelősség kérdése.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókinccsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>

<p>hulladék; a papírgyártás vízigenyes folyamat).</p> <p>Használati tárgyak és alkotások újrahasznosított papírból.</p> <p>Mi az oka annak, hogy a különféle dolgokhoz (pl.: élelmiszerek, háztartási készülékek, tüzelőanyagok, stb.) más-más csomagolóanyagokat használnak? A papír, mint csomagolóanyag. Egyéb csomagolóanyagok. Példák a papír, műanyag, fém újrahasznosítására.</p>	<p>különbségeinek megfigyelése.</p> <p>A szelektív gyűjtés és a tudatos fogyasztói magatartás szerepének felismerése az újrahasznosítás kapcsán, az újrahasznosításra gyűjtött példák alapján.</p> <p>Az egyes csomagolóanyagok összehasonlítása különböző szempontok szerint (esztétikus, gazdaságos, környezetkímélő, energiatakarékos, újrahasznosítható, eldobó, pazarló).</p> <p>Múzeumlátogatás után a szerzett tapasztalatokról beszámoló szóbeli vagy írásbeli vagy rajzos formában előre megadott vagy választott szempont alapján.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> <p>Fachausdrücke</p>	<p>Papírgyártás, újrahasznosítás, energiaforrás, energiatakarékosság.</p> <p>die Papierherstellung, das Recycling, die Energiequelle, das Energiesparen</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önismeret és viselkedés		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A helyes viselkedés módjai különböző körülmények között.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az önismeret és az önreflexió fejlesztése a viselkedési helyzetek tanulmányozásán keresztül. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése, hasonlóságok és különbségek keresése az állati kommunikációval. A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében.</p> <p>Témakörnek megfelelő német nyelvű szókinccs elsajátítása.</p>		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Igaz-e, hogy „ugatós kutya nem harap”?</i></p> <p><i>Van-e hasonlóság az emberi és az állati viselkedés között?</i></p> <p>Kommunikáció az állatvilágban: a kutya tájékozódása, területvédő és behódoló magatartása.</p> <p><i>Hogyan „olvashatunk” mások jelzéseiből?</i></p> <p>Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd.</p> <p>Mosoly, fintor, bólintás, hunyorítás,</p>	<p>A kutya magatartásán keresztül példák vizsgálata az állati kommunikációra. Hasonlóságok és különbségek keresése az állati és emberi kommunikáció között.</p> <p>Filmrészletek, fotók segítségével az emberi kommunikáció elemeinek vizsgálata, a mimika és a testtartás szerepének elemzése egy-egy példán. Szerepjáték során a megállapítások kipróbálása,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szólások, közmondások, metaforák (az ember és az állatok viselkedésével kapcsolatban).</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> arckifejezések, testbeszéd megjelenítése művészeti alkotásokon.</p> <p><i>Ének-zene:</i> emberi</p>	

<p>testtartás szerepe.</p> <p><i>Hogyan kerülhetjük el a sértődéseket, veszekedéseket?</i></p> <p>Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben. Példák a helytelen és helyes viselkedésre.</p> <p>Együttélés a családban.</p> <p><i>Hogyan őrizhetjük meg barátságainkat?</i></p> <p>Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p>	<p>ellenőrzése.</p> <p>Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Helyzetgyakorlatok elemzése. Példák csoportosítása (helyes és helytelen viselkedés), érvek és indokok keresése.</p> <p>Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.</p>	<p>konfliktusok megjelenése dalokban.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p> <p><i>Erkölcstan:</i> emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p> <p>Fachausdrücke</p>	<p>Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés. die Kommunikation, die Metakommunikation, das Zusammenleben</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mozgás, mozgásformák	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Testrészek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgásszervrendszer működésének alapvető megértése. A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján.</p> <p>Témakörnek megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hogyan változik a vasúti kocsik mozgása, ha egy mozgó kocsi egy állónak ütközik?</p> <p>A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés).</p> <p><i>Kiből lesz jó rövidtávfutó? És jó hosszútávfutó?</i></p> <p>A csontok, izmok, ízületek szerepe:</p>	<p>Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérleteken keresztül: kérdések megfogalmazása a mozgások jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából, a változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya).</p> <p>Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra.</p> <p>A rendszeres testmozgás</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> a mozgás megjelenítése a művészetekben, mozgókép készítése.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népdalok, zeneművek a ló és ember kapcsolatáról, a ritmus és a mozgás kapcsolata (táncok).</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testmozgás, az edzés, a bemelegítés; világsúcsok, nemzeti rekordok különböző sportágakban,</p>

<p>hajlékonyság, erő, rugalmasság, gyorsaság, ügyesség.</p> <p><i>Hogyan fejleszthetjük mozgásunkat?</i> Az edzés és a bemelegítés. A testalkatnak, testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc, mint mozgás. A mozgás, mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei.</p> <p><i>Miért vágtat sebesen a paripa?</i> A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés, poroszkálás, vágta.</p>	<p>jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan fejleszti az akaraterőt, állóképességet, ügyességet.</p> <p>A bemelegítés fontosságának, az edzőmunka során a fokozatosság elvének belátása. Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására.</p> <p>A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között. Annak magyarázata, miért elterjedt haszonállat a ló: példák keresése a ló és az ember kapcsolatára. A ló mozgásának megfigyelése és a különböző mozgásformáinak összehasonlítása.</p>	<p>lovassportok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a mozgás leírására szolgáló rokon értelmű szavak, hasonlatok a mozgás kifejezésére; a mozgás, illetve a ló mozgásának megjelenítése irodalmi alkotásokban, mondókákban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmód, testmozgás.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincsbővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Mozgás, mozgásforma. die Bewegung, die Bewegungsform</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életközösségek kertben és mezőn		Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. Témakörnek megfelelő német nyelvű szókincs elsajátítása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A Nap, mint energiaforrás. A napsugárzás hatása az élővilágra.</p> <p><i>Mit érdemes venni a piacon?</i> Gombák, növények, állatok. Zöldségek, gyümölcsök.</p>	<p>Látogatás a piacon, a tanyán vagy a kertben. Életközösség megfigyelése. Az élővilág szerveződési szintjeinek felismerése. A megfigyelt élőhely élőlényeinek csoportosítása (gomba, növény, állat, zöldség, gyümölcs). Az idényzöldségek,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kenyérrrel kapcsolatos hasonlatok, szólás-mondások, mesék, mondák, műalkotások.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p>	

<p><i>Honnan származik, és mire utal a növény elnevezés?</i> A növény részei (gyökér, szár, levél, virág, termés). A mag. Ehető növényi részek.</p> <p>Gabonanövények <i>Hogyan kerül a kenyér az asztalra?</i> Kenyérsütés: búza, liszt és kenyér példáján a nyersanyag, termék, késztermék fogalma, a rostálás, a szitálás, az őrlés, a kelesztés és a dagasztás folyamata, az üzletekben kapható kenyerek és az adalékok szerepe, kenyérsütés házilag, kapcsolódás az új kenyér ünnepéhez, a kenyérral kapcsolatos hagyományok.</p> <p><i>Mitől növekszik a növény?</i> Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregezés.</p> <p>Mi a jelent a kifejezés: haszonállat, háziállat, kedvtelésből tartott állat? Háziállatok (kutya, macska), haszonállatok (tyúk, kacsa), hazai vadon élő állatok (rókalepke, májusi cserebogár, kárász, csuka, seregély, feketerigó, mezei pocok, őz, róka). Szaporodás: pete, tojás, elevenszülő.</p> <p>Mely anyagokat lehet komposztálni? Lebomlás, komposztálás, rothadás.</p>	<p>idénygyümölcsök felismerése, csoportosítása aszerint, hogy mely ehető növényi részt fogyasztjuk. Példák keresése magra, termésre. Naptár készítése az idényzölkségekről és idénygyümölcsökről.</p> <p>Példák gyűjtése kenyérfajtákra, összehasonlításuk különböző szempontok szerint. A kenyérsütés példáján a természet tiszteletének felismerése a hagyományos életmód egyszerű cselekvéseiben.</p> <p>Növény fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, mely életszakaszban voltak.</p> <p>Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Néhány jellegzetes állatnyom tanulmányozása, lerajzolása. Életnyomok gyűjtése a terepi látogatás során. Állatnyomok megismerése.</p> <p>Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása a komposztálhatóság szerint.</p>	<p>mesterséges életközösségek (kert, mező) képi megjelenítése; zölkség- és gyümölcscsendéletek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a kenyérsütéssel, illetve az egyes élőlényekkel kapcsolatos dalok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> gyártási folyamat; alapanyag, nyersanyag, késztermék.</p> <p><i>Német nyelv:</i> szókincs bővítés, szövegértés fejlesztése, érthető szövegejtés</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak Fachausdrücke</p>	<p>Életközösség, növényi szerv, életciklus, die Lebensgemeinschaft, die Teile der Pflanze, der Lebenszyklus</p>	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén:

A tanuló

- ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit az egészségmegőrzés és az egészség fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére;
- az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedik segítségnyújtást igénylő helyzetekben;
- képes a hosszúság és az idő mérésére, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslésére;
- képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására;
- képes a fenntartható életmód jelentőségének magyarázatára konkrét példán keresztül;
- értelmezi a hagyományok szerepét a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében;
- képes az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatására, az élőlények csoportosítására tetszőleges és adott szempontsor szerint;
- képes egy természetes életközösséget bemutatni;
- képes egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezésére, ismeri az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartást;
- képes Magyarország elhelyezésére a földrajzi térben, ismeri néhány fő kulturális és természeti értékét;
- képes az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használatára az információkeresésben és a problémák megoldásában,
- képes mindezeket életkorának megfelelően, a tanult formában, német nyelvi szókinccsel megfogalmazni.